

ปัจจุบันผมมีอายุราชการ 28 ปี อยู่ในตำแหน่งครูผู้สอน 7 ปี ตำแหน่งผู้ช่วยและรองผู้บริหารโรงเรียน 15 ปี และตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน 6 ปี ในห้วงที่เป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานโรงเรียนต่างๆ จำนวนมาก

“ผมมักตั้งคำถามกับตัวเองเสมอว่า ถ้าเรามาอยู่โรงเรียนแห่งนี้ อะไรที่เราควรทำตามกรอบงานหลัก 4 งาน และถ้าจะให้งานที่เราคิดว่าสำเร็จ เราจะต้องทำอย่างไรบ้าง สิ่งที่เราเห็นจะนำไปปรับใช้กับหน้าที่ความรับผิดชอบของเราอย่างไร”

เมื่อผมมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาขนวน ผมจึงตั้งคำถามกับกรรมการโรงเรียน และผู้ปกครองว่าการสร้างลูกหลานของพวกเขาให้เป็นคนเก่ง คนดี มีคุณภาพ แล้วเขาโตไปเป็นผู้ใหญ่ ที่เก่ง ดี และมีคุณภาพ เราจะประมาณค่าคนๆ นั้นได้หรือไม่ ทุกคนฟังอย่างตั้งใจ และครุ่นคิด คำตอบทุกคนไปในทางเดียวกันคือ ไม่สามารถประมาณค่าได้

ผมจึงถามต่อไปว่าเรามาช่วยกันสร้างอนาคตลูกหลานของเรา ชุมชนของเรากันดีไหม แล้วเราจะสร้างอย่างไร เราช่วยกันกำหนดประเด็นคร่าวๆ ไว้ว่า ต้องการให้ด้านผู้เรียนเป็นอย่างไร ด้านครูต้องการให้สอนหรือจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างไร ด้านผู้บริหารต้องการให้บริหารจัดการอย่างไร ด้านสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนต้องการให้เป็นอย่างไร และด้านผู้ปกครองกับชุมชนต้องมีบทบาทหน้าที่อย่างไรจึงจะเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จ

จากนั้นเราก็นำคำถามแต่ละประเด็นไปสอบถามผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายคือ ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ครูทุกคน จนได้ประเด็นที่ต้องการ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยในแต่ละด้าน แล้วนำประเด็นเหล่านั้นมาสร้างความเข้าใจร่วมกันในการทำ OD ขององค์กร พบว่า ประเด็นที่เร่งด่วนในการพัฒนา คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่จะให้ผู้เรียนได้มีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ โดยผ่านทำที่ที่อบอุ่น เป็นมิตร เป็นผู้ให้โอกาส ให้ความช่วยเหลือ การใช้จิตวิทยาเชิงบวกของครู

ในช่วงแรกๆ เป็นห้วงเวลาที่คุณครูต้องเรียนรู้และปรับตัวมาก เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ทั้งๆ ที่ไม่ได้ลงทุนอะไรเลย แต่เมื่อเวลาผ่านไปคุณครูเริ่มเรียนรู้จากกันและกัน คุณครูเริ่มเห็นและเล่าถึงสิ่งที่ประทับใจที่เกิดจากการสอนในแต่ละสัปดาห์ ได้เห็นนักเรียนของตนเองเรียนรู้มีความสุข ซึ่งความสุขนี้จะนำไปสู่ความรักที่จะเรียนรู้ของเขาในอนาคต เมื่อเราเริ่มตอบโจทย์การเรียนรู้ อย่างมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ ทำให้ครูมีความสุขกับการทำหน้าที่ของตนเองไปด้วย

ในห้วงปีแรกที่เราจะทำการเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ เราได้ขอให้ผู้ปกครองทุกคนมาประชุมทำความเข้าใจเป้าหมาย และวางแผนการทำงานร่วมกัน จากนั้นก็จัดกระบวนการเรียนรู้จำลอง โดยสมมติให้ผู้ปกครองเป็นนักเรียน แล้วดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ เหมือนกับจัดให้กับนักเรียนทุกอย่าง โดยใช้เวลาตลอดทั้งวัน ก่อนกลับบ้านให้ผู้ปกครองเขียนบันทึกสิ่งดีๆ ที่อยากจะบอกลูก บอกครู บอกผู้บริหาร แล้วนำไปติดบอร์ดในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจกระบวนการทำงานของครู และเข้าใจว่าจะต้องส่งเสริมลูกหลานเรียนรู้ดีได้อย่างไรในขณะที่เขาอยู่บ้าน

เส้นทางพัฒนาโรงเรียนบ้านนาขนวน

นายสังคม อินทร์ขาว
ผู้อำนวยการโรงเรียน
บ้านนาขนวน จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อมูลจากหนังสือ
“เส้นทางความเป็นโรงเรียนสุขภาวะ”

ตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปพร้อมๆ กัน ทำให้เราได้รับความร่วมมือจากชุมชนดีมาก ในระยะเวลา 4 ปีที่บ้านนาขนวน โรงเรียนของเราได้รับความร่วมมือคิดเป็นมูลค่า กว่า 2.2 ล้านบาท โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการเลยแม้แต่บาทเดียว เหนือสิ่งอื่นใดคือ เราได้ใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มองเห็นคุณค่าของลูกหลาน ที่จะเติบโตขึ้นเป็นคนดี มีคุณภาพในอนาคต

ปัจจุบันโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน ที่ทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่าในเป้าหมายการสร้างความเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ร่วมกัน และโรงเรียนของเราก็มีเครือข่ายการทำงานร่วมกันหลายเครือข่าย และมีผู้มาศึกษาดูงานจำนวนมาก

“สิ่งที่เราทำในทุกวันนี้ อาจไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุด เราเชื่อว่ามีสิ่งที่ดีกว่า รอเราอยู่ในวันข้างหน้าเสมอ”

ดร.ประวิต เอรารรณ์

ประธานมูลนิธิ
สถาบันวิจัยระบบการศึกษา
(IRES)

โครงการที่เกี่ยวกับการศึกษา:

1. โครงการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ รับสมัครโรงเรียนที่สนใจอยากเปลี่ยนแปลงโรงเรียนและการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ จนเกิดเป็นกระบวนการพัฒนาโรงเรียนในรูปแบบของตนเอง
2. โครงการเสริมศักยภาพเขตเพื่อให้เป็นพี่เลี้ยงกับโรงเรียน ให้เขตการศึกษาสามารถทำงานร่วมกับโรงเรียนในบทบาทของ “พี่เลี้ยง” โดยใช้ฐานของโรงเรียนจากโครงการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะรุ่นแรกเป็นต้นแบบ
3. โครงการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูแบบใหม่ ร่วมมือกับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ และคุรุสภาเพื่อผลิตครูรุ่นใหม่

บทบาทในโครงการ:

ดูแลรับผิดชอบเรื่องการวางแผนและกำกับทิศทางโครงการ

บทบาทที่ทำอยู่มีส่วนในการสนับสนุนครู เด็ก และการปฏิรูปการศึกษาอย่างไร:

ทั้ง 3 โครงการมีความเชื่อมโยงในลักษณะของการต่อยอด ถือเป็นนวัตกรรมนำร่องสำหรับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์ภาพ ได้แก่ การผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษากลายมาเป็น Change Agent ของโรงเรียน การเสริมพลังครูให้ลุกขึ้นมาทำงานได้ด้วยตนเอง สามารถออกแบบและจัดการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง เป็นต้น เป็นการเปลี่ยนจากจุดเล็กไปสู่จุดที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบได้

การปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้อยากเห็นครูและเด็กเปลี่ยนแปลงอย่างไร:

ครู ต้องมีองค์ความรู้ (Content Knowledge) มีวิธีสอนที่ดี (PCK: Pedagogical Content Knowledge) มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการเรียนการสอน (TPCK: Technology Pedagogical Content Knowledge) และมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี เช่น มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรัก และเอื้อเฟื้อต่อเด็ก

เด็ก มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เกิดทักษะชีวิต ทักษะในการเข้าสังคม และสามารถเอาตัวรอดได้